

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1 pesseta trimestre
Fora.	1'25 id. id.
Estranger.	1'50 id. id.

Un número 10 céntims

Any 5ta

SOBRE LA PAU

D'ençà que la «Unió Catalanista» va dirigir al país son darrer manifest en favor de la pau, aquesta idea ha fet molt de camí.

S'han dirigit al Govern demandant la Societat Económica d'Amics del País de Barcelona y la Cambra de Comers de la mateixa ciutat, ha expressat la seva opinió en identic sentit lo partit socialista, y s'han fet ressò d'aquest desitj importants periódichs, entre 'ls quins no hi contém *El Nuevo Régimen*, orgue dels republicans federal espanyols, qu'ha tractat ab elogi del manifest de la «Unió», porque com los catalanistes ja feya temps havia sentat sobre aquest punt lo seu criteri.

En canvi, s'han tirat sobre 'ls catalanistes per aquell acle, no 'ls patrioters y guerreros que ja 'n quedan pochs, sino principalment los carlins y 'ls republicans unitaris.

Y's comprén, tant los uns com los altres dels resultats de la guerra ho esperan tot; y com més pitjors sian aque stos resultats més prop consideran los uns y 'ls altres la conseqüència de les seves esperances.

Saben bé y ho han dit y ho repelexen cada dia pera fer carechs al Govern, que Espanya no estava preparada pera una guerra de la importància de la que sosté; saben bé, ademés, que Espanya no té diners ni 'n troba pera poderla prolongar; saben bé, que 'ls elements de guerra moderns, ni les fortificacions no s' improvisan; saben bé, que l' heroisme y l' valor individuals son en les guerres d' avuy die un factor insignificant; saben bé, que com més duri la guerra més desventajosa té d' esser la situació d' Espanya, més onerosa la pau qu' un dia ó altre se veurà obligada a demanar o acceptar; y, no obstant axo, voien y demanar la continuació de la guerra, se regiran y tractan de ridiculizar als qui invocan la pau, y 's tenen, ells, per més patriotes que 'ls que volen evitar a la nació majors rubíns més mals y més desgracies.

Com més sufrixi, com més perdi la nació, major serà, pensan ells, l' esclat d' indignació d' aquesta contra 'ls responsables de les seves desgracies, y 'ls responsables, pels carlins son los liberals, pels republicans unitaris son los monàrquichs, y per uns y altres, de moment, les actuals institucions.

Que s'ensorri tot, diuhen, ab tal de que cayguin les institucions y ab elles s'enfonzin los partits de la restauració. No ha faltat periódich de poble que ho expressa clar, sis, ab tota innocència—no's pot pensar en fer la pau, mentre se mantingan en lo Govern los causants dels nostres desastres. — Los periódichs de ciutat y de gran circulació, no ho diuhen clar porque tenen més mònita, pero tiran a lo mateix, y s' emparan com a pretext en l' honor nacional y 's volen presentar com als guardians d' aquest honor y 's gelosos de conservar lo prestigi dels encarregats de sostenirlo, del exèrcit al qual avuy adulan y llepan porque 'l necessitan, porque sense ell no son ningú, sens perjudici de maltractarlo y escupirlo demá que 's cregan poder prescindir de, com ho han fet altres vegades.

¿Es axó patriotsme? ¿No es per ventura egoisme dels repugnant y asquerós, del més renyit ab tota idea patriòtica?

Que 'ls carlins eridin y bufin, com *El Correo Español* contra 'l manifest de la «Unió Catalanista» res té donchs d' estrany, y menos encara quan en dit manifest, posantse la «Unió» en un terrer ben ferm y axecantse sobre les mesquines de les passions polítiques que més bullent y s' agitan, culpa de la postació d' Espanya y de la seva present debilitat, no exclusivament a les vigents institucions, sinó també a les passades, a aquelles per quin retorn los carlins sostenen y que no sapiguaren impedir ni la pèrdua de possessions qu' havian sigut d' Espanya, ni 'l desmembrament, que 's més trist, del mateix territori peninsular. Portugal y Gibraltar los perdé Espanya governant los predecessors de Carles VII, bé de la branca d' Austria, bé de la branca de Borbó.

No es veritat, no, que 'ls carlins se puguen presentar, com pretenen, com als sostenidors de la honra d' Espanya, ni com a garantia de la integritat del seu territori.

La debilitat d' Espanya, vé de lluny; vé dels qui varen

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Llibertat, 31

Diumenge 3 de Juliol de 1898

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donara compte en lo Setmanari.

Núm. 220.

torse lo seu modo de ser tradicional; vé dels qui pera ferse ben veure dels monarques varen matar ó consentir que 's matassen los drets y llibertats de les nacionalitats diferents que la constituien; vé dels adoradors de la unitat política; vé dels que encara avuy aspiran a fer d' Espanya, no un Estat prosper lliure y progressiu, sinó una monarquia militar per l' estil de Prussia, com no fa gayres dias deya En Mella; vé, per si, del predomini en los governs, dels qui no contents de fer sentir a les nacionalitats espanyoles lo pes de la seva usurpada supremàcia, entenen y aplicavan á les colonies la soberanía de la metrópoli, com á un acaparament de tota la seva vida pública, política, administrativa, econòmica y judicial, y 's gaudian de les seves riqueses.

Aquests y ningú més son los responsables de que no s' hagi volgut tractar á les colonies com a majors d' edat quan estaven ab pau y quietut, y més tard quan han reclamat ab les armes á la mà, los que ab pretext de l' honor nacional no han volgut accedir á cap demanda; aquests son los responsables d' haverho volgut portar tot á sanch y á foch y després, quan s' han vist ab ayuga a coll, de haver demanat, no sabém si ab detriment ó no de l' honor nacional que tant pregonan, lo concurs dels mateixos a qui havian insultat y despectiat pera repellir les intrusions d' un estrany; aquests, per si, son los responsables de la debilitat d' Espanya y de la seva falta de preparació pera la guerra, ja que l' han desangrada, l' han empobrida y li han contingut son pacifich progrés, ab les seves revolucions, los seus pronunciaments, les seves guerres civils sempre per la ambició, per la cobdicia de domini y de poder.

Los que volém la pau, los que la demaném, ne tenim també d' orgull nacional, lo conreuhém també l' honor de la pàtria no 'l fem esglabó dels nostres ideals ni de les nostres particulars conveniencies. Perxó mani qui mani, caygui qui caygui, pugi qui pugi, que no serém pas los catalanistas, volém y demaném la pau per amor á la pàtria, y porque estém convensuts que com més aviat se fassi la pau més hi guanyara la nació: y l' honor d' aquesta no 'n pot patir, porque no es seva la culpa de que no estigué preparada pera la guerra, ni de que no tinga recursos ni elements pera sostenirla.

Podrán tenir les presents generacions la culpa d' haver permés lo desgovern y l' predomini dels principis que 'ns han portat allà hont som; pero les generacions del pervindre, que també son pàtria, mereixeran que 'ls estalviém en lo possible los mals dels quins son responsables los seus pares. Y pera estavialshi danys, y pera conservarlosi los majors elements que puguen de restauració, es pera lo que som partidaris de la pau.

Aprengan les generacions que vingan en l' exemple de les nostres desgracies, travallin pera contenir la corrupció dels governants y dels governats, evitin la dilapidació de la fortuna pública, veillin pera la defensa de la pàtria, no consentin la seva opressió ni pretengan oprimir als altres y hauran fet molt més que sos pares barallantse a carlins, y cristinos, a progressistes y madurs, a monàrquichs y republicans, pera la llibertat, la dignitat, la honra y la integratit de la Pàtria.

Y,

PARLÉM CIÀR

Hi ha gent y periódichs que parlàrlosi de la pau es parlarlosi del dimoni; no cal dir donchs com 'ls ha posat el manifest de la «Unió Catalanista»; desde *La Publicidad* fins al *Correo Español* y *La Voz de la Patria*, els guadó y rojos de tots els camps han llenat l' anàlema sobre 'l sacrifici que s' ha afrevit a parlar de pau y a posar en dupla que En Mac - Kinley té un tropell gros cada vegada que li diuhen que 'l «Terror» ha encés las calderas.

Aixó sí, rahons no 'ls hi 'n demanin: els uns els hi parlan de 'l Cid y En Polavieja, els altres d' En Castelar y En Weyler; lo demés igual; quatre llochs comuns, mezeleze el zétera, etc., y velshiaqui un article demostrant la necessitat imperiosa de continuar la guerra fins a la última peseta y la última gota de sangre..... dels demés.

Però si las rahons els escassejan, com ja hem dit, els atacs contra 'ls que no pensém com ells en aquesta qüestió els prodigan de tal manera que 's pot arribar á sospitar si darrera de l' indignació que 'ls hi ha causat la nostre cobardia hi ha alguna cosa més, l' apassionament contra 'l Catalanisme que comensa ja á fer nosa y que pensa, ajudant Deu, ferne cada dia més, als seus contraris.

Y vegin qui ho diria! els que més extremen las seves censuras al catalanisme pel criteri exposat sobre la qüestió ab els Estats-Units son els carlins y els integrists: sembla estrany i veritat? perquè precisament son dos partits que tenen en el seu programa l' autonomia regional y que, per lo tant, encare que en un punt determinat no pensin com nosaltres, devíam merexelhi sempre més atenció que 'ls demés partits, ab quins, excepció dels federalists, ni en aquet ni en cap altre punt coincidim. Donchs d' aquesta gent es molt *sui generis*; un regionalisme que parla en castellà, que té mes elogis per Carles V que per els comuneros y que fins parla de servei obligatori y monarquias militars: ab això n' hi ha prou per comprendre que, en matèries de regionalisme, aquests senyors professan sobre tot un principi, el de contradicció.

Pero anem al grà: aquesta gent al traclar de las tendencias pacíficas del Catalanisme, han seguit la seva mania de donar carácter religios y controversias y qüestions que res hi tenen que veure (manía que ja 'ls hi vé de temps y els hi ha valgut moltes vegades *suis repressions* dels prelates de l' Iglesia) y velshiaqui, que s' han posat la mitra de paper de diari que portan per estar per casa, s' han constituit en Tribunal, han agafat al catalanisme, y giral d' protestantisme y masoneria que no s' hi pot tenir cara.

Donchs bé, com no 'ns sobra temps ni espai, diré als senyors a qui tant malament han semblat las manifestacions de la «Unió Catalanista», suscritas per totas les agrupacions y periódichs adherits a 'n ella, y rebudas ab agrado per tots els demés elements, y ja que ab las censuras que ab motiu del manifest en favor de la pau ens dirigexen hi barrejan acusacions mes ó menos embossadas contra la nostra ortodoxia; com si las dos coses tinguessen alguna relació, lo següent:

Primer: que no coneixem cap dogma de l' Iglesia que parli de la última peseta y la última gota de sangre.

Segon: que si 'l pontificat ha manifestat alguna tendència en l' actual conflicte ha sigut en sentit pacifich.

Tercer: que 'l criteri seguit pel Pontífice Pío IX en cas completament semblant al actual, va ser el que 's desprén del següent fet. Quan l' entrada de les tropes de Victor Manuel a Roma y yeyent el Papa l' impossibilitat de vencer, abandonat á les seves forces contra un enemic cent vegades més poderós, ordenà al seu exèrcit que defensés la ciutat y 's batés ab l' únic fi de ferho constar com a protesta y prova d' haver recorregut á tots els medis possibles per mantenir el seu dret, però que no extremessen una resistència impossible y suïcida. No 'ns negarán, que si 'l cas es igual, la solució es ben diferent de la que proposan aquells catòlics *netament espanyols* (1).

Finalment, farem una observació als qui retallant frases de periódichs y conceptes de discursos y escrits, tractan de demostrar que 'l catalanisme professa aquells y aquells altres errors; el catalanisme es una Iglesia que no te papa; ni 'n té, ni 'n vol, ni 'n necessita; es catalanista tothom que vol la regeneració de Catalunya, creyent que aquesta no pot venir sino ab una autonomia franca y radical; per lo tant volgues atacar al catalanisme per las paraules d' una persona, agrupació y periódich, per més que 'ls seus mèrits, travalls y condicions els hi hagin donat un lloc merecidament preminent entre nosaltres, es donar hasenadas al ayre.

(1) No ignorém (y ho fem constar á fi de preveure tota objecció) que 'l esmentat pontific no accepta cap classe de negociacions ni tractats y per lo tant no fer la pau de d-i, però si de fet: el que Espanya fa fes d' una ó altre manera es indi creat per nosaltres, lo objecte que hi busquem, d' evitar majors malos al país se conseguira igualment.

LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

L'Estat, pobret, no ha pogut preparar material de guerra ni posar en estat de defensa lo que encara se'n diuen plaças fortes. S'ho ha hagut de gastar tot en mantenir les plaças montades, y'ls entorxats, y las creus llorejadas, etc., etc. Ben clar ho digueren los ministres à la ciutat de Barcelona: si vols defensas, paga que's gata; nosaltres *non possumus*. En vista de lo qual, la Diputació de la província ha tingut una idea lluminosa. A veure ara si callaran aqueixas bocas que fa tant temps que diuen que las Diputacions no serveixen de res. Doncs si: ha acordat destinar à la defensa marítima de Barcelona y de las costas de la província 500.000 pessetas, de manera que tocan à cada diputat... Perdona, lector, la distracció; no ho han pas de pagar los diputats. Qui ho ha de pagar es lo sei yor Pasqual, que diu la cançó, vaja, los pobles de la província. Se farà un pressupost adicional y ui: nou repartiment etc., etc. S'hi oposaren dos diputats, dos més (Deu los ho pach); bé que després faltaren à la lògica, escatint y votant, després de rebujada per ells dos sols! la totalitat de la proposició, l'articulat de la mateixa. Aprobada l'idea, dolentse, no obstant, lo president de que no ho hagués sigut per unanimitat, es cosa ferma, y, com qu'encara que necessite aprovació superior aquesta no ha de faltar, los pobles de la província pagaran aquestas 500.000 pessetas que'l patriotisme de la Diputació de la província, per no quedarse endarrera y fer veure que nosaltres som tant guerreros com qualsevol, ha acordat destinar à proveirnos d'armas y municions.

Aquí una de dues: ó la cosa no passará d'una brometa, y en aquest cas los diputats de la província se veurán obligats à deixar llurs sitals pel ridicol que'ls caurá à sobre, ó la cosa se fará efectiva y'ns gastarem en la defensa de Barcelona y de la costa de la província aqueixos cent mil durets. Y alashoras què? O'ls yankis vindrán ó no vindrán, si venen y troben las costas d'aquesta província defensadas y las altres no, desembarcarán en las altres per no gastar municions y farán lo fet per terra; si no venen, haurém gastat lo diner en va. Però ádich en lo primer cas nos sembla que no'ls farían gran mal per las defensas que's guarnirian ab 500.000 pessetas.

Demanan de que vé l'actual ruïna: nos sembla que'ls pobles de la província no són capaces d'ajudar a la ciutat que's té per més civilizada d'Espanya corporacions oficials com la Diputació que tractan encara d'ajudar à las bojerias de la guerra esquilant als pobles, com si ja l'Estat no ho hagués fet y no ho tractás de fer novament en totas las formes possibles, demanar en tal ocasió d'ahont vé la ruïna es casi fuit ignorant com demanar per hont menjam.

No diré que à la majoria dels pobles de la província qui'estan segurs de no veure'ls barts d'En Sampson ni'ls d'En Schley se'ls ne done un grill de nou que Barcelona tinga defensas ó no; volèm creure que hi hauria prou germanor, si la cosa hagués de dar resultat, per ajudarla à tenirlas; però d'auptam encara de que'ls barcelonins las vulgan. Aconsellàm à la Diputació que'ls ho demane per medi d'un plebiscit. Nos fa por que n'hi ha molts que preferirian un desembarch dels yankis à haver d'aguantar per tants anys en l'administració de llurs interessos gent com la que s'atreveix à defensar proposicions com la que'ns ocupa y à matar temps escatint qüestions que solament per la vergonya que fa'l parlarne las haurian de deixar de banda las Diputacions, no essent elles las cridades à resoldrelas.

Veyam: ara veurém si la Diputació logra cobrar dels pobles aqueixa contribució nova, ab lo qual quedarà demostrat que per alguna cosa serveix, per fer d'estira-cordetas al Estat-botxi. Y veurém al mateix temps si'ls pobles son prou babaus de pagaria, ab lo qual quedarà evidenciat que son los pobles los que no serveixen per res.

(De *La Veu del Montserrat*.)

LO JUBILEU D'EN PALACKY

Lo Bohemia celebra l'centenari del naixement d'un historiador qui va fer à sa patria estraordinaris serveys. En Palacky fou un dels iniciadors d'aquest gran moviment qui ha restaurat la llengua y la literatura txiques, del que'n serà la última y llegríssima

conseqüència la consagració del dret nacional de la Bohemia. Aquesta resurrecció llengüística y literaria d'una nacionalitat ha sigut una empresa noble y laboriosa.

Tothom sab quina ma més pesanta tenen los alemanys. Aquest poble qui s'alaba, ab rahó, del culte que presta à ses tradicions, qui proclama orgullosament que la Alemanya s'esten per tot arreu ahon se parla la seva Hengua, qui sistemàticament, durant un segle y més encara, ha tingut convertides ses universitats en ciutadeles del esperit nacionalista y la alta cultura en instrument de la propaganda germànica, aquest poble no sab ni comprender ni respectar les operacions similars de les altres races. I l'arch temps ha anat trepitjant als txechs en aquesta Bohemia, avansada del slavisme en Europa, ahon aquesta vanguardia d'una tribu innombrable havia plantat ses tendes, molt abans de que ni's parlés del sant imperi romà de les nacions germaniques, y de fer de la corona de Sant Wenceslau una de les dependencies d'aquesta soberania fingida.

En Palacky fou un dels qui comprendueren que, per a lluytar contra la burocracia centralista de la era de Metternich ó de Bach, axis com contra'l centralisme hipòcritament parlamentari dels temps dels Herbs, dels Auersperg y dels Schmerling, era necessari desvetllar à dalt y à baix la conciència nacional, retornar als llabis de la gent del poble l'idioma dels seus passats, dexondir en les persones ilustrades l'orgull dels llurs orígens y la comunió ab el llur passat. Axis torna à trobar los titols de la independència del seu país.

Dedica ses forces à axecar un monument històric qui, per la erudició, per la finor de la critica, la extensió de les investigacions, la escelencia dels materials, no es pas indigna de rivalisar ab algunes de les més grans obres de la escola alemanya, y qui es sempre tot penetrat d'un alé patriòtic.

No satisfet de tornar à la Bohemia l' seu passat, volgué treballar pera millorarli l' present. Aquest historiador se feu polítich. Participà als esforços, als combats de 1848 y dels anys següents. En la persona de son gendre, Ladislau Rieger, lo veterà que ahir encara assistí à exes festes y qui fou per tant l'arch temps à anima y capdill d'eix partit vell-txech quins serveys son fins reconeguts per sos matexos adversaris y continuadors los joves-txechs, ara que ja ha passat bon xich la polsaguer del combat, va trobarhi un digne successor, un hereu ensembla del seu zel d' historiador y de son ardor de patriota.

Aquest jubileu que Praga ha celebrat ab una esplendidesa molt gran, à vingut à tom pera axecar los esperits abatuts y fixar les mirades d'una generació absorbida per les miseries de la política al dia, per sobre de la esfera de lo contingent, de lo relatiu y accidental, cap à exa regió de l'ideal ahon se mouen los obrers de la inteligença y ahon se preparen los triomfs ó les desfetes de les nostres lluytes d'ací baix.

obstació dels alemanys à denunciar y à gravar, com à persecució y opressió, lo comensament de reparació d'una llarga injustícia sofrida per los txechs paralisa la vida pública, amenassa'ls interessos esencials del Estat y posa en perill les institucions liberals. Per tercera vegada en un any lo Reichsrath ha hagut de aplaçarse per no poguer funcionar. La obstrucció canta victòria. Fins y tot, el prorrogar la reunió del parlament el dia abans d'una darrera sessió en que havia d'esclarir l'antagonisme irreductible, entre'l govern y les oposicions teutòniques, lo comte Thun ha vingut à fer comprender que reculava devant d'una ruptura definitiva ab el germanisme y que feya (en va) una concessió més al insaciablc partit de la supremacia alemania.

Ningú sap lo que'n surtirà d'aquesta situació ni com se'n sortirà. Lo que se sap es que d'una banda, la unitat del imperi está amenassada, lo dualisme (austro-hungar) es sospès, y que, de una altra, lo parlamentarisme es ben malalt. La dictadura es mirada per gent de bon sentit, ahir liberals, no solament com un mal necessari, sino com una solució.

En aquets moments tèrbols en que l'horitzó s'enlluena y en que'ls cors més serens tremolen pensant en lo pervenir y los perills, es bo que un poble se torni à banyar — com los txechs à Praga — en lo sentiment de sos orígens, de la continuitat de sa historia, de la identitat de son ser, de la intangibilitat de sa esencia. Un jubileu com el d'En Palacky, recorda tota aquesta gloria historia, parlant també de les desgracies en quina virtut caygueren sense may desesperar los homens d'exa valenta generació...

Si nostre segle ha tingut alguna originalitat ha consistit en la lluita pera la reconstitució de les nacions y la conquesta de les lluitants, cercant en lo passat los titols dels drets actuals de relligar ab els seus orígens la conciència nacional, fent renaxer el culte de les llengües y de les literatures, fent d'axó que s'ha anomenat impropriament reacció txeca, celta, sèrbia, provenzal, galesa, etc., el punt de partida de la reconstitució de les individualitats històriques.

Lo jubileu d'En Palacky honra justament à un dels autors d'aquest hermos moviment.

Traduït de *Le Temps*, de París.

(De *La Veu de Catalunya*)

Notícies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 30 de Juny.—(2ª convocatoria).—Presidits per l'Arcade se reuniren 4 concejals, que prengueren los acords següents després d'aprobar l'acta de la sessió anterior:

Aprobar la distribució de fondos pera'l mes de Juny. Passar á la comissió especial de Teatres lo plech de condicions de la subasta pera'l arrendament per cinch anys del Teatre Principal, per haver quedat deserta la que's verificà lo passat die 23 de juny.

Donar permis d'obres à D. Joseph de Pastors.

Aprobar en principi lo projecte de clavagues y rasants del carrer de les Ballesteries, quedant exposat al públic en Secretaria pel terme de vint dies.

Continuar les obres del mur de defensa contra les avingudes del Ter, començades al extrem de la Devesa, ab carrech al vinent pressupositi.

y Contribuir proporcionadament a les obres de defensa que ab igual objecte han de practicar los propietaris dels terrenys adjunts à la Devesa.

L'estat de la guerra ha canviat poch desde la setmana passada. A Filipines la situació continua à poca diferencia igual; l'únich digne de notarse es lo retràs de la primera expedició de reforsos nort-americans, dels quins encara no's té notícia. De Cuba, diuen que divendres va començar l'atach formal de Santiago per mar y terra, quin resultat ignorém al moment d'escriure aquestes ratlles. A Puerto Rico corre la veu de qu' se ha descobert una conspiració separatista: lo vapor «Antoni Lopez» de la Transatlàntica, carregat de material de guerra, va preferir embarcancar en les costes de la illa, pera salvar son cargament, à veure's agafat pels yankis. L'esquadra d'En Camara es a Pòrt-Said y son molt contradictoriés fins ara les noticies respecte à si passa ó no lo canal de Suez. Per si'l passés, los yankis tenen preparada una esquadra pera venir contra la Península.

— Desde el primer de mes corre à carrech de l'Ajuntament l'administració y cobrança del impost de consums à Gerona.

— Copiem y traduïm del *Diario de Gerona* lo següent resum dels recàrrechs y nous impostos que pera'l any econòmic 1898-99 regirán en virtut dels nous pressupòsits:

«Se carregan les contribucions directes è indirectes, sense excepció:

— Ab un 10 per 100 sobre'ls donatius de la Casa Real y Clero, contribució territorial, impost sobre sous y assignacions del Estat, Diputacions y Ajuntaments y sobre les càrregues de justicia y honoraris dels Registradors de la propietat, impost de consums y especial de sal, y finalment, lo quin grava'ls interessos y amortisacions del Deute y valors mercantils.

— Un 20 per 100 sobre la contribució industrial, l'impost de drets reals, grandes y títols de Castella, pagos del Estat, provincials y municipals, carruajes de luxe, espírits, sucre extranger y ultramarí, articles colònials, tarifes de viatgers, mercaderies y timbre del Estat, inclosos los de Correus y Telegrafs, y sobre la renda d'Aduanes, los arbitres dels ports de Canaries, los drets obvencionals dels Consulats y les contribucions concertades ab les províncies de Navarra y Vascongades.

— Un 30 per 100 sobre'ls impostos de cédules personals y

Ademés dels anteriors recàrrechs, s'autoritza al Govern per percebre durant l'any econòmic 1898-1899, un altre impost de guerra del 20 per 100 sobre'ls matexos d'aduanas, contribucions è impostos, ab excepció dels drets d'Aduanes, impost de consums y contribució sobre la riquesa rústica y pecuaria.

Lo recàrrec en l'impost del timbre, corresponent a les comunicacions postals, telegràfiques y telefòniques, s'estableix del següent modo:

Les cartes que circulin entre les poblacions de la Peninsula, Illes Balears y Canaries, possessions espanyoles del Nort d'Africa y Ferran Pòo, portaran agafat en concepte d'impost de guerra, ademés del franqueig que'ls hi corresponga, un sello de 0'05 céntims de pesseta, sia'l que vulga son pes. Lo mateix selló es exigible à la correspondència dels Cossos Colegiats y à la de totes les dependències que disfrutin franquicia.

També's posarà un sello de guerra, à més del import de la seva tassa, à tot telegrama o telefonema particular que circuli entre qualsevol dels punts indicats.

La distribució del 20 per 100 entre'ls deus documents subjectes al impost del timbre, ó actes à què's refereixen, se ferà pel govern del modo y forma que resulti més equitatiu y útil.

Ab aquest timbre, més lo recàrrec transitori de 20 per 100, queda gravada cada carta ordinaria en un 53'53 per 100, doncs costarà 23 céntims.

En substitució dels recàrrechs que correspondrien à la riquesa rústica y pecuaria y als drets d'aduanas s'estableix un impost del 2 y ½ per 100 del valor de les mercaderies que's exportin, sobre la base de les valoracions del any 1897, exceptuant lo suro en pannes, los draps vells de llí, cotó y canem, y los efectes usats de les matexes matieres.

Les galenes, ploms y litargiris argentiflus pagaran com a maximum 2 per 100 de son valor y'ls destinats à nacions que estableixen ó tengan establerts drets à la importació d'aquests articles, pagaran 5 per 100, quedant en suspensió los drets finals per l'arancel.

Se crea ab caràcter de transitori, un impost de consums sobre'ls petroli y d'altres productes minerals destinats à la iluminació, y sobre la llum elèctrica y de gas, que's calcula prudèriament set milions de pessetes.

Los ajuntaments no podrán establir cap recàrrec ni arbitrat sobre aquest impost, y'ls que tingan alumbrat per gas o elèctricitat, deurán incloure en l'espai d'un mes en los pressupòsits de gastos pera 1898-1899 los crèdits necessaris per a ferlo, y en los d'ingressos los recursos corresponents.

Lo tipo de gravamen per cada metre cúbich de gas ó watt hora d'elèctricitat, se fixa en 10 per 100 del preu de venda de dites unitats en les localitats en que's consumeix.

Lo petroli se recarrega 0'0375 lo kilo refinat, y 0'03 lo cridat y demés olis minerals destinats al alumbrat.

Lo dret gradual de registre als transports per ferrocarrils y demés vies de comunicació, se converteix desde el 1 de Juny en un dret fixo de 4 per 100 sobre'l preu del transport.

Al present estan exempts del impost los transports que passin de 2'50 pessetes, y ab questa disposició, no són que-

nia gravats d' aquí endavant, sino que quasi s' duplirà l' import del moment que passin los ports de 12'50 pessetes. Per exemple: un transport que costa 500 pessetes se grava ara ab 15 pessetes d' impost y 1'50 pel 10 per 100 de recàrrec de guerra y desda! I de Juriol se gravarà ab 20 pessetes, més 8 dels recares transitori y de guerra que s' crean, de 20 per 100 ca-

— Tingue lloch lo dissapte passat en nostre Teatre l'estreno de la comèdia en tres actes *Don Gonzalo o l' orgull del gech original* de don Albert de Sicilia Llanas, portantse tots los actors molt bé y especialment los germans Borrás; l' Enrich feu un *Nasi* de primera lo mateix en les escenes purament còmiques que en altres plenes de tendresa, com per exemple la penúltima de la obra; En Jaume un *Bialó* plé de vida, tot ell vritat. L' autor tingue de presentarse varies vegades al final dels actes segon y tercer.

La segona representació de *Lo Nuti* fou la obra del diumenge, y lo dia de Sant Pere s' extrenà lo drama *Amor salouje* del Sr. Echegaray, obra plena d' inverosímilituts pero en la qual lo senyor Borrás (E.) fa aplaudirse, tant com diugent, fent magistralment lo personatge.

Auy s' estrena *Mossen Janot*, de don Angel Guimerá, y la comèdia de don Modest Urgell, *Un terrós de sucre*.

Està en ensaix lo drama *Política y honra*, del Sr. Borrás, que s' posarà dimars en escena.

— Ha contret matrimoni à Olot, lo llorefat poeta català Ramón Masifern ab la senyoreta donya Carolina Oliveras. Sia la enhorabona y Deu los fassa bons casats.

— *El Eco de Guadalupe*, periòdich que s' publica à Alcañiz, en son número corresponent al dia 25 de Juny inseria un entusiasta article de sentiments fondament regionalistes, en lo quin dona compte dels travalls fets y empresos en benefici de la comarca per la Junta Regional dels interessos del Baix Aragó, nombrada per aclamació en la Assamblea regionalista fà poc celebrada à Alcañiz, y promet entregar à sos lectors dels resultats que s' obtingan, dels quins se donarà rahó en la segona Assamblea que s' celebra, en la qual se presentaran los Estatuts de la Lliga regionalista del Baix Aragó à la discussió y aprobació dels assistents.

Un dels membres de dita Junta, D. Santiago Contel y Marqués, es lo qui ha enviat à *La Renaxensa* una hermosa carta d' adhesió al Manifest à favor de la pau dirigit al país per la Unió Catalana, que aquest periòdich publicà en son número del divendres.

— En lo plan general de carreteras del Estat, en aquesta província se'n inclou una que surtint de la de Gerona à Les Planes y passant per Canet d' Adri acabi à Sant Miquel del Campmajor al trobar la de Olot à Banyolas per Mieres.

També se'n ha inclòs un altre que unexi La Selva ab la de Roses à Cadaquers.

Y finalment pera l' 13 d' Agost s' anuncia la subasta per la construcció d' un dels trossos de la de St. Feliu à Palamós y La Bisbal.

SECCIÓ LITERÀRIA

AVÍS MISTERIÓS

No sabia pas quina hora era, ni tenia certesa de que los vespre ó matinada... Pero m' semblava que no feya molt que m' havia llevat. Un ensopiment estrany, pesat, morbos, entorpia l' meu cervell... Al mateix temps sentia cert disgust fondo, certa pena aclaparadora, mes no n' podia recordar las causas. No m' recordava de res, de res enterament. En va m' esforsava en escorcollar la foscor de la meva imaginació, cercanhi alguna no ben apagada remembranza... Era inútil... No lograva més que aumentar lo meu neguit, la meva fonda pena.

Lo dia era trist. Ensotrava l' cel una nuvolada d' un gris fosch, que ab prou feynas deixava passar una claror esmortuhida.

M' esdevingué la sospita de que estava nevant y, pera assegurarmen, vaig sortir à la finestra y escampí per desora la mirada de mos ulls tèrbols. Bella estona vaig haver d' estar pera convèncem de que no hi havia neu en lloch. Las meves percepcions eran sordas y penosas... Mes quedí contemplant la negror de boscos, que s' eslenia devant meu, y vaig pensar: son los boscos de Montnegre... Es que soch al mas. Y com si no n' estés ben segur, vaig repetirme en ala ven: si, si soch al mas Sàbal.

Cregui que la soletat me sorprenia y vaig anar en busca de gent. M' encamini à la cuyna, à una cuyna gran, negra, fumosa, ab lo pis de roca y terré y l' sostre altissim y de canyas ensutjadas. Allí, sota l' ample bògit acampanat de la xemenyea, vegí seguls en lo banch escó al masover y à la masovera. Abdós estavan ab los brassos plegats sobre l' pit, sense dirse un mot, serios, capbaixos y grochs, molt grochs. Pel moviment casi imperceptible de sos llavis compengui que resavan. ¿Seria un rastre de llàgrimes la lluentor que serpejava per la galta de la masovera? Allí s' passava un gran disgust, un gran disgust que jo l' sentia sacar que no n' recordés los motius.

Meus examinava aquella escena ab un esporuguiment despicable, noti en lo fons d' un corredor la figura esbelta, grata y melangiosa de la meva mare. Tota trasportada y abracada, la simpàtica dama vingué cap à mi, m' abraçà i eslampé en mon front un llargassim petó. Sos llavis

eran frescs com una flor d' aloch mullada per la rosor del Novembre. Sos ulls grossos y serens expressaven una tristeza inespllicable. Jo m' posí à plorar en sos brassos... mes no sabia pas per qué.

No podém entretenirnos més, — me digue à mitja veu. — Abdós sortirem de la casa y caminarem... caminarem... Recordo que no feya un alé de vent... Las fullas secas dels pollis y carolinis, al despàndres de las branques queyan à plom, com auells morts. ¿Ahont nos dirigiam per la ribera d' aquells torrents solitaris?

Las boscurias s' anavan acostant... Entrarem en un baixu rónech, ombradís, poblat de grossos suros vells y esparracats... Era la sureda vella de Montigalà, una sureda improductiva, que no s' havia carbonat, perque l' s' carretatges haurian valgut més que la mercaderia. S' havia deixat que aquells arbres gegantins anessen morint per sa sahó y tal volta feya més d' un segle que malaltejan. Prou que la coneixia jo la sureda vella de Montigalà, paratge favorós, ahont no havia sentit mai refilar cap moixó, ni cantar cap llenyatayre. Allí l' ayre era humit y estava impregnat de fetors de resclohiment y floridura semblants à las que s' perceben en una cambra habitada per miserables.

La mare, à alguns passos de distancia de mí, caminava silenciosa vessant avall la montanya. Jo la seguia atontat, llambregant ab basarda aquells surassos caduchs, que carolaven sobre mon cap sas branques malgirbadas, cobertas d' una llarga molsa, blanca com los pels d' un jayo. Ratais molts d' ells arran del sol pels ricarts, trepats pels ecorchs escorxats y escamisats à trossos; minats alguns per podriduras, que l' s' hi convertian lo cor en una massa groga y toba, que s' desfeyà al més petit fregadis en una serradina impalpable com lo tabaco de pols; abonyegats altres per monstruosos tumors, que s' reventavan y regalimavan, formant en terra sinuosos xaragalls; aqueixos buydals per esborranchs espantosos; aquells esberllats de dalt à baix y ab la meytat dels feixuchs membres cayuda à llurs peus; tots colossals, nafrats, estrenyinats y polsosos, presentavan un aspecte grandiós de desolació, que esferevia. Se diria que eran condemnats per Deu à un sofriment terrible sense gemegor ni esglay de cap mena.

¡Qué estensa, qué interminable era aquella sureda!... May m' ho havia semblat tant... Y la claror del dia anava minvant, com si s' desmayés la tarde part d' allà de la nuvolada. ¿Eram donchs à cap vespre?... Jo tenia intenció d' enrahonar, de dirigir alguna pregunta à la mare; mes la meva voluntat balba y esmaperduda no trobava l' ressort secret que la comunicava ab los sentits y, malgrat mos esforços, la veu no s' formava en ma gargamella contreta. ¡Quin patir, Deu meu!

De sopete, al lluny, cap avall, reparí entre la brossa a un home que devallava ab una maleta à coll. Aquesta visió me va sugirir la idea d' un viatge, d' una ausència penosa, de quelcom de inevitable y desconsolador. Pobre mareta meva! Era ella la que marxava?... Y ahont?... Aquell cap gris tan estimat, que havia d' apartar-se del escalf dels meus petons?... Y per qué separarnos?... Per qué?... Y mentres pesadament anava donant voltas a aquestas qüestions en la meva imaginació, notí que ns atansavam à una planura blavosa y emboyrada. Y la mare aprejà l' pas y jo també.

No sé per quins camins hi entrarem, pero lo cert es que al cap de no gaire estona eram al mitj de la planura y al devant d' una estació y d' una via de ferro-carril que s' perdia al lluny del lluny... En aquell mateix moment arribava l' tren fent trontollar la terra. Allavoras la mare m' abrassà tota tremolosa y, sotjadament, deslligantse de mos brassos, d' una correguda se precipità à dintre d' un vagó. Jo volgí entrarri darrera d' ella, però m' mirà ab terror y, lancant la portella d' una rabalada, me va cridar: «No, no!...» Restí esglayat... Lo tren se posà en marxa, anaren desfilant los vagons devant meu y oviri darrera de llurs finestrelles unas figures encarcarades, unas caras pàlidies, uns ulls envidriats... Després... tot soletat... Vaig sentir una gota de gebra que rodolava al llach de ma espinada y m' assaltà l' idea de la mort.

Aquesta idea clara, esborronadora, m' despertà. Tot això no havia sigut més que un somni; pero m' havia impressionat tant que m' afanyí à anàmen del mas abont lo havia tingut. Vaig tornar, donechs, à casa y (molts creurán que ho dijeron per produhir un efecte artístich, mes no es això) trobí à la mare malalta y la vegí finar al cap de pochs días. Lo somni havia sigut una sugestió, un avis misteriós?... No ho sé; pero estich convensot de que avuy, com en temps del Hamlet, los céls y la terra amagan moltes coses à la miopia del sabis.

J. RUYRA.

TRADICIÓ

Allà, dintre l' bosch, en blanca caseta, ha fet le seu niu la santa pobresa. Hi viuen un jay, un jay y se mata.

si ell de sant té l' cor, d' angel lo té ella. Si ell està tulit, la noya es feynera y de pá pels dos los n' hi sobra sempre. Mes lo pá sobre que s' perdi no deixen puig los auellots ne fan grossa festa. Per go es que, agrabits, pardals y quères lo seu niu volgut prop la casa penjen, y quan al treball marxa la donzellla, lo cor del bon vell ab sos cants alegres; per go es que al tornar del treball la nena, pinçans y verdums, reys y cadernes, treuant ses cançons alegres la reben.

Y allà, dintre l' bosch viuen tan alegres la nina y l' ell, que l' s' dos tan sols pensan: si ab la neta l' jay, ab lo jay la neta.

De tal benestar lo diable n' te enveja y un bell demati d' un dia de festa, mentre s' vā, somrient la nina à la iglesia, al passar aprop de fonda cinglera, com galán fadrí devan seu presenta's: — Gentil Marió, gentil Marieta; i hón vas tan malí? hón vas tan llegera?

— Fadrí l' bon fadrí, per favor dexeume, que à cumplir me'n vaig ab los Sants Preceptes y no fora à temps a *Missa primera*.

— Y allà, qué hi farás gentil Marieta?

— Alçaré mos prechs à Deu y à la Verge, perque à un pobre jay que n' pobre caseta, per estar tulit pantejant se queda, d' avuy en molts anys víu lo puga veure.

— Per lograr aqo no has d' anà à la iglesia, que ho pots conseguir si acas vols ser meva.

— Això fadrinet.... això, no pot ésser.

— Donchs ara, per punt, iserà, mal que t' pese!

— La Mare de Deu no ho volrà permetre.

Del diable l' s' ells apar que llampegan; la nina, los seus al cel los endreça, y va per fugir y ell lo pà li sega dihen. — Ja que tant fias en la Verge, si es que vols fugir de les grapes meves, tirat daltabaix d' aquesta cinglera.

Confiant en Deu se deixa anar ella, sense ferse mal arribant à terra; y en tant don micerés à Deu y à la Verge lo dimoni fuig tot gitant blasfemies. (1)

J. M. Y G.

(1) Distingida ab accésit en lo primer certamen de Blanes.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del dia 2 de Juliol

Especie	Mesures	Pessetes
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	24'00
Mestall	"	20'00
Ordí	"	9'50
Sègol	"	15'00
Civada	"	9'00
Besses	"	17'00
Mill	"	17'00
Panís	"	12'00
Blat de moro	"	16'00
Llobins	"	10'50
Fabes	"	14'50
Fàbol	"	15'50
Fassols	"	46'00
Monjetes	"	30'00
Ous	Dotzena	1'25

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge 3. — La Preciosissima Sanch de N. S. Jesucrist, Sis. Trifòn y Heliodoro.
 Dilluns 4. — St. Laureà; Sta. Isabel.
 Dimarts 5. — St. Miquel dels Àngels, Sta. Zoa.
 Dimarts 6. — St. Isafas, profeta y Sta. Dominica, v.
 Dijous 7. — Sts. Fermi, Ot y Plegari.
 Divendres 8. — Sta. Isabel, reyna de Portugal; St. Procopi.
 Dissabte 9. — Cirilo, St. Zenon y Sta. Anatolia.
 Quaranta Hores. — En la iglesia de St. Martí.

Establishment tipogràfic de Pacià Torres.
 Carrer de la Font, 2 - Gerona

SECCIO D' ANUNCIOS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA

De Gerona à Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Ràpit..		5'09

Los trens correus y omnibus portan coches de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el ràpit de 1.ª y 2.ª.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juliol y Agost)	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan coches de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan coches de 2.ª y 3.ª classe.

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y Casa Jandret.)
 Pera Cassà de la Selva cada mixta hora (Pont de Pedra.)
 Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre.)
 Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa, voltas d'en Rosés.)
 Pera Anglès, La Sellera y Amer, á las 10 matí (correu). Hostal de Miquel Boix. (Plaça del Grà.)
 Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra.)

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunides

Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL 15 000.000 DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.

Capitals assegurats desde la fundació de les C. as fins al 31 Dbre 1897. 203.80.352'95

Pagat per sinistres, pólisses venu-
das y altres comptes fins igual
data.

13.382,881'61

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribí Corominas — Narcís Boadas

PREUS DE SUSCRIPCION

1 peseta trimestre	Estranger . . .	1'50 pesseta trimestre
1'25 id. id.	Un número sol. . .	0'10 id.
Girona . . .		

DEL « CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA »

Redacció y Administració: Rambla de la Libertat, 31

EDICIONES SETMANARI PORTA-VEU

DEL « CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA »

Redacció y Administració: Rambla de la Libertat, 31

PREUS DE SUSCRIPCION

1 peseta trimestre	Estranger . . .	1'50 pesseta trimestre
1'25 id. id.	Un número sol. . .	0'10 id.
Girona . . .		

Madrid.	8'48 matí.
Barcelona.	8'48 m.
Fransa.	7'00 m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30 m.
Olot y sa línia.	5'30
S. Feliu de Guixols	7'00 m. y 6 tarde
Amer y sa línia.	6'30 m.
S. Aniol y sa línia.	7'00 m.
Estanyol y sa línia.	7'00 m.

Gran èxit en moltíssimas famílies d'Espanya

La gran sopa Purés marca Baget-Reus

Recomanan son us totas las eminentias médica de mon, per esser la mes agradable, económica, alimenticia y mes facil de digirir. Ab l'ús constant d'ellas se consegueix mes facilitat en la digestió, fomenta la blesa física y presta al cos un marcat caracter de lleneresa y galanura. Lo poder nutritiu necesita de una materia asada en los aliments y aquesta se troba en las sopas «de PURÉS MARCA BAGET», que mantenen nos tres humors en un saludable estat d'alegria que preserva del reumatisme, gota diabetis y demés dolencias originals.

Las classes, avuy posadas á la venta son: Puré de pessolsverts. — Puré de fabas. — Puré de llentias. — Puré de fassols. — Puré de flor de arroz. — Puré de flor de cibada. — Puré de flor de sigróns i turrats de Font de Sauco y la gran «salsa universal».

Un paquet que val pel públic un ral, produceix de 7 a 9 plats de sopa, y un paquet doble, que val dos rals, produceix de 15 a 17 plats.

PUNTS DE VENTA EN AQUESTA CAPITAL

Don Benet Massot. — Plaça del Marqués de Camps, 1. — Ramón Llado. — Carrer de Barcelona, núm. 7. — Antoni Gruarmoner. — En Francisco, 4. — Llorens Massa. — Rambla. — Emili Andrés. — Sta. Clara, 4. — Sebastià Alsina. — Mercaders, 20.

Representant exclusiu en la Província:

RAMÓN GISPERT.—GERONA

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal pera tenyer lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombros y sorprend específich, se usa en dita perruqueria.

5, Carrer de l' Argenteria, 5, entreol

GERONA

Son tinturas superiors las que en Máximo fabricant se tienintse ab elles, senyors y dones, troba sense esfors una jove, guapa y rica.

Tintura BISINA instantánea

CORREUS

Entrades

3'19 tarde.
7'00 matí.
8'48 m. y 8'00 nit.
11'00 m.
11'00 m.
9'00 m. y 6'00 tarde
10'00 m. matí
10'00 m. matí

Sortidas